


Z teki Grottgera Marii Konopnickiej – powstanie styczniowe w malarstwie i poezji

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Galeria zdjęć interaktywnych](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Maria Konopnicka, *Z teki Grottgera*.
- Źródło: Inesa Szulska, *Echa powstańczego cyklu Artura Grottgera "Litwania (Lithuania)" w literaturze polskiej i litewskiej drugiej połowy XIX wieku*, „Niepodległość i Pamięć” 2014, nr Niepodległość i Pamięć 21/1-2, s. 367.
- Źródło: Irena Kossowska, *Artur Grottger*, dostępny w internecie: Culture.pl.
- Źródło: Mariusz Bryl, *Cykle Artura Grottgera. Poetyka i recepcja*, Poznań 1994, s. 7.



Z teki Grottgera Marii Konopnickiej – powstanie styczniowe w malarstwie i poezji

Artur Grottger, *Przysięga* z cyklu *Lituania*, 1865

Źródło: Muzeum Narodowe w Krakowie, dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Sztuka odgrywa istotną rolę w życiu każdego społeczeństwa, współtworząc świadomość narodową oraz kształtując zbiorową wyobraźnię. Wiele wydarzeń doczekało się uwiecznienia w tekstach literackich, na obrazach, rzeźbach. Dzięki temu ważne (a niejednokrotnie także trudne) dziejowe momenty zapisały się w pamięci Polaków jako piękne, wzniosłe i znaczące. Jednym z artystów, którzy podejmowali się tematyki sytuacji społecznej po powstaniu styczniowym był romantyczny malarz Artur Grottger. Do jego twórczości nawiązała Maria Konopnicka w utworze *Z teki Grottgera*.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz twórczość Artura Grottgera.
- Przeanalizujesz nawiązania w utworze Konopnickiej do twórczości artysty romantycznego Artura Grottgera.
- Wyjaśnisz, na czym polega siła oddziaływania twórczości Artura Grottgera.

Przeczytaj

Powstanie styczniowe w malarstwie i literaturze

Wielu artystów odwoływało się w swoich dziełach do przełomowych wydarzeń historycznych. Uwiecznili je w swoich dziełach, dokonując trudnej sztuki uwiecznienia dramatu tego momentu dziejowego. W swojej twórczości autorzy często odwoływali się do powstałej już sztuki, prowadząc z nią dialog i ujawniając wywołane dzięki niej przeżycia. Takim przykładem jest [poemat](#) *Z teki Grottgera* Marii Konopnickiej nawiązujący do twórczości Artura Grottgera (1837-1867) - malarza romantycznego, autora cyklu o powstaniu styczniowym. Poemat ten jest nawiązaniem do dzieł malarza, ich poetyką ilustracją lub [ekfrazą](#). I co ciekawe malarz romantyczny i pisarka pozytywistyczna dzielili wspólne poglądy i potrzebę artystycznej opowieści o trudnym momencie dziejowym

Twórczość literacka Marii Konopnickiej

Zadebiutowała w 1870 roku w piśmie „Kaliszanin” utworem poetyckim *W zimowy poranek*. W następnych latach publikowała m.in. w warszawskim „Tygodniku Ilustrowanym” oraz piśmie kobiecym „Bluszcz”. Pochlebne opinie, m.in. Henryka Sienkiewicza, zachęciły ją do dalszego pisania. W 1877 roku przeprowadziła się z dziećmi do Warszawy, ale jej życie było ciężkie, często cierpiała nędzę, zwłaszcza po śmierci męża. W stolicy mieszkała do 1890 roku. Przez ten czas pisała, publikowała, dorabiała korepetycjami. Angażowała się w akcje społeczne (pomoc więźniom politycznym, opieka nad aresztowanymi), pracowała w Czytelnicy Naukowej dla Kobiet oraz w Kole Oświaty Ludowej, redagowała kobiece czasopismo



Maria Konopnicka, Józef Holewiński, 1888
Źródło: domena publiczna.

„Świt”. W latach 90. XIX stulecia opuściła kraj, udając się w długą, 15-letnią podróż do Włoch, Francji, Niemiec, Szwajcarii, Austrii i Czech. Nie zerwała jednak współpracy z prasą polską i organizacjami społecznymi. Organizowała pomoc dla [wywłaszczonych](#) z Górnego Śląska i Wielkopolski, protestowała przeciwko represjom, jakim poddane zostały strajkujące przeciwko germanizacji dzieci ze szkoły we Wrześni, a później z innych szkół Wielkopolski. Do kraju wróciła w 1905 roku.

Artur Grottger

” Irena Kossowska

Artur Grottger

Artur Grottger – malarz i rysownik, reprezentant późnego romantyzmu czynny w Wiedniu i Lwowie. Urodzony w 1837 w Ottyniowicach, zmarł w 1867 w Amélie-les-Bains. Swe prace artysta wystawiał w kraju i za granicą, m.in. we Lwowie (od 1851), Krakowie (od 1857), Wiedniu (od 1859) i Warszawie (od 1866). Grottger zapisał się w historii polskiej sztuki przede wszystkim jako twórca patriotycznych cykli rysunkowych, które, reprodukowane po wielokroć, stały się częścią kanonu sztuki narodowej. Cykle „Warszawa I” (1861), *Warszawa II* (1862), *Polonia* (1863) i *Lituania* (1864-1866), poświęcone wydarzeniom poprzedzającym wybuch powstania styczniowego 1863 roku, ukazujące jego dramatyczne epizody i następujące po nim akty represji ze strony zaborcy, stworzyły topos martyrologicznej ikonografii, utrwaliły w pamięci i wyobraźni wielu pokoleń Polaków sceny powstańczych walk, agonii i męczeństwa, a także kluczową dla wymowy grottgerowskich dzieł ideę solidaryzmu narodowego.

Źródło: Irena Kossowska, *Artur Grottger*, dostępny w internecie: Culture.pl.

Badacze twórczości tego artysty zwracali uwagę na jego trafne ujęcie duchowej kondycji narodu polskiego:

” Mariusz Bryl

Cykle Artura Grottgera. Poetyka i recepcja



Artur Grottger

Źródło: domena publiczna.

Sztuka Grottgera dotyka najgłębszych pokładów narodowej psyche, uczestniczy w procesie kształtowania, utrwalania i przekazywania narodowych mitów, znajdujących się u podstaw kolektywnej świadomości Polaków. Grottgerowskie zrosły się tak silnie z tym, co niekiedy określa się mianem „polskość”, że (...) mogą nawet ową jakość reprezentować na zasadzie *pars pro toto*.

Źródło: Mariusz Bryl, *Cykle Artura Grottgera. Poetyka i recepcja*, Poznań 1994, s. 7.

Sama Konopnicka bardzo ceniła dzieła Grottgera:

” Inesa Szulska

**Echa powstańczego cyklu Artura Grottgera
"Lituania (Lithuania)" w literaturze polskiej i
litewskiej drugiej połowy XIX wieku**

Konopnicka malarstwo Grottgera, poświęcone atmosferze lat 1861–1863, darzyła wyjątkową estymą, reprodukcje towarzyszyły jej w podróżach po Europie, sama angażowała się w popularyzację tych dzieł za granicą. W korespondencji pisała: „Grottgera Lituanie, Polonie, Wojnę i Warszawę ilustruję trochę wierszem, który z pewnością nie dorówna poezji tego mistrzowskiego ołówka”.

Źródło: Inesa Szulska, *Echa powstańczego cyklu Artura Grottgera "Litwania (Lithuania)" w literaturze polskiej i litewskiej drugiej połowy XIX wieku*, „Niepodległość i Pamięć” 2014, nr Niepodległość i Pamięć 21/1-2, s. 367.

Słowniczek

ekfrazja

(gr. *ékphrasis*) – w starożytnej Grecji termin oznaczał precyzyjny opis różnych zjawisk, wydarzeń, obiektów, ludzi; obecnie znaczenie pojęcia zostało ograniczone do literackiego opisu dzieła sztuki

pars pro toto

(inaczej: synekdocha, gr. *sunekdokhē* – wspólne otrzymywanie; część zamiast całości) – figura stylistyczna polegająca na zastąpieniu nazwy przedmiotu nazwą jego części, np. żołnierz poszedł na wojnę, zamiast: wojsko; policzył głowy, zamiast: policzył ludzi

poemat

(gr. *poiéma* – utwór) – dłuższy utwór wierszowany, w którym można wyodrębnić ciąg wydarzeń tworzących fabułę oraz części refleksyjne i opisowe

powstanie styczniowe 1863–64

powstanie narodowe przeciw Rosji trwające od 22 I 1863 do połowy 1864 roku.

Galeria zdjęć interaktywnych

Polecenie 1

Rozstrzygnij, czy obraz powstania styczniowego w poemacie Konopnickiej przedstawia się tak samo, jak w cyklu *Lithuania* Grottgera. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu dzieł.

Artur Grottger, obraz *Puszcza* z cyklu *Lituania*, 1864

Źródło: dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Artur Grottger, obraz *Znak* z cyklu *Lituania*, 1865

Źródło: dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Artur Grottger, obraz *Bój* z cyklu *Lituania*, 1866

Źródło: dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Artur Grottger, obraz *Bój* z cyklu *Duch*, 1866

Źródło: dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Artur Grottger, obraz *Widzenie* z cyklu *Duch*, 1866

Źródło: dostępny w internecie: zbiory.mnk.pl, domena publiczna.

Polecenie 2

Wyjaśnij, w jaki sposób dzieła Artura Grottgera i wiersz Marii Konopnickiej nawiązują do wskazanego momentu historycznego. Wpisz uzasadnienie dla każdego z obrazów.

Sprawdź się

Tekst do ćwiczeń 1-4

” Irena Kossowska

Artur Grottger

Artystyczna rzeczywistość cykli, przeobrażona w stosunku do historycznych realiów, skondensowana, nasycona emocjami i przeniesiona w uogólniający wymiar symbolu posiada swój własny, wewnętrzny porządek, podporządkowuje dokumentalny wymiar dzieł ich metaforycznej wykładni; struktura cykli daje wyraz dążeniu Grottgera do zharmonizowania epickiej opisowości z elegijną poetyką. Repertuar tematyczny malarstwa Grottgera, łączącego estetyczne normy akademizmu z romantyczną uczuciowością i realistycznym odtworzeniem szczegółów przedstawionych zdarzeń, obejmował kompozycje historyczne, sceny rodzajowe i portrety. Najwcześniejsze rysunki artysty powstające pod okiem jego ojca, stały się zaczynem dla wykreowania twórczej wizji naznaczonej stygmatem patriotyzmu; były to sceny batalistyczne związane głównie z powstaniem listopadowym (*Egzekucja szpiega*, 1847). Konie będą motywem często powracającym w akwarelach Grottgera pochodzących z 1850., malowanych pod wpływem sztuki Juliusza Kossaka (*Szarża ułanów*, 1850). Szereg obrazów i rysunków Grottgera, szczególnie przedstawień o tematyce rodzajowej i alegorycznej, cechowała sentymentalna poetyka i stylistyka wiedeńskiego [biedermeieru](#). Z drugiej strony w kompozycjach historycznych ujawniła się z całą mocą romantyczna postawa artysty. Z fascynacją Orientem, znamienną dla romantyków, związany był heroizowany motyw Czerkiesa zbuntowanego przeciwko władzy caratu (*Czerkies*

z koniem, 1856; *Czerkies z dzidą*, 1860). W grupie kompozycji spełniających wymogi akademickiej konwencji wyróżniają się obrazy o pogłębionej nastrojowości i dramatycznym napięciu pokrewne romantycznemu historyzmowi Delaroche'a (*Ucieczka Henryka Walezego z Polski*, 1860; *Modlitwa konfederatów barskich*, 1860). Patetyczny ton i romantyczna symbolika cechują także inspirowane malarstwem pejzażowym Caspara Davida Friedricha obrazy takie, jak *Modlitwa wodza* (1857) i *Modlitwa wieczorna rolnika* (1865).

(...)

Istotną część spuścizny artystycznej Grottgera zajmuje sztuka portretowa oparta na zróżnicowanych konwencjach obrazowania, od formuły wizerunku reprezentacyjnego (*Portret gen. F.H. Schlicka*; *Portret panien Dzieduszyckich z psem*) poprzez liryczno-sentymentalne wizerunki kobiet (*Portret hrabianki Thun*, 1860) po werystycznie ujęte i pogłębione psychologicznie portrety członków rodziny i przyjaciół (*Portret Marii Sawiczewskiej*, siostry artysty, 1863; *Portret Jana Tarnowskiego*, *Portret Jerzego Lubomirskiego*, 1866) oraz dosadne w wyrazie studia portretowe wieśniaków (*Chłop z Barszczowic*, 1860). Seria autoportretów odzwierciedlała zarówno zmiany fizjonomicznych rysów i psychicznego stanu twórcy, jak ewolucję jego języka plastycznego, coraz oszczędniejszego i wyrazistszego, o coraz bardziej zawężonej skali barw i ostrzejszych kontrastach światła i cienia (*Autoportret na palecie*, 1865; *Autoportret w konfederatce*, 1865; *Portret własny artysty*, 1867).

Tematyka martyrologiczna, popowstaniowa stanowiła motyw przewodni całej twórczości Grottgera. Prócz rysunkowych cykli

wpisują się w ten nurt obrazy ukazujące tragizm śmierci (*Nokturn*, 1864; antynomiczna para *Walka i Pojednanie*, 1864), ból rozstania (antytetyczna para Rok 1863 - *Pożegnanie powstańca* i *Powitanie powstańca*, 1865-1866), dramat żałoby i kalectwa (*W Saskim Ogrodzie*, 1863; *Po powstaniu*, 1864) oraz cierpienia zesłańców (*Pochód na Sybir*, 1867; *Zesłaniec w kopalni*). Istotną rolę odegrał w sztuce Grottgera wizerunek kobiety-Polki, żony i matki heroicznie wspierającej narodowowyzwoleńczą walkę (*Przejście przez granicę*, 1865; *Pod murami więzienia*, 1866). Formułę wizerunku z okresu żałoby narodowej stosował Grottger malując portrety bliskich sobie kobiet, szczególnie narzeczonej, Wandy (*Portret W. Monné z sówką*, 1866).

Źródło: Irena Kossowska, *Artur Grottger*, dostępny w internecie: Culture.pl.

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz Prawda, jeśli zgadzasz się ze stwierdzeniem lub Fałsz, jeśli jest odwrotnie.

Ćwiczenie 2



Do mapy myśli wpisz charakterystyczne cechy twórczości A. Grottgera.

Ćwiczenie 3



Stwórz notatkę, w której wymienisz tematy poruszane w twórczości A. Grottgera.

Ćwiczenie 4



Na podstawie dotychczas zdobytej wiedzy na temat twórczości Marii Konopnickiej porównaj typowe jej motywy z tymi, które dostrzegasz w malarstwie Artura Grottgera.

Ćwiczenie 5



Ćwiczenie 6



Przeczytaj poemat Marii Konopnickiej *Z teki Grottgera* (w sekcji „Galeria interaktywna”), a następnie scharakteryzuj formalne środki, które poetka zastosowała do opisu scen z obrazów Grottgera.

Ćwiczenie 7



Wyjaśnij, kim jest i w jaki sposób wypowiada się podmiot liryczny w poemacie Konopnickiej. Sformułuj krótką odpowiedź.



Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z definicją korespondencji sztuk. Następnie uzasadnij swoje stanowisko, czy relacja twórcza między poematem Marii Konopnickiej a cyklem Artura Grottgera wpisuje się w tę koncepcję.

” (ang. *correspondence of the arts*) – związki i odpowiedniość między poszczególnymi dziedzinami sztuki ujmowane w różnych perspektywach. Ideę korespondencji sztuk rozwinęli szeroko romantycy (a potem symboliści), zrodziła się ona jednak po raz pierwszy w antyku. Wspólnota sztuk wyraża się nie tylko w analogicznych inspiracjach, ale także w tym, iż wrażenia uzyskiwane w obcowaniu z jedną sztuką mogą być niejako tłumaczone na wrażenia rodzące się w kontakcie z inną (...). W badaniach nad korespondencją sztuk podejmuje się zwykle takie podstawowe problemy, jak:

- a) współwystępowanie elementów różnych sztuk w jednym dziele (np. tekstu poetyckiego w pieśni);
- b) przekładalności utworów należących do danej dziedziny sztuki na język innej sztuki (np. próby oddania dzieł plastycznych w poezji);
- c) wzajemne oddziaływanie poszczególnych dziedzin sztuki na siebie.

Źródło: *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, Wrocław 2002, s. 262.

Dla nauczyciela

Autor: Maria Gniłka-Somerlik

Przedmiot: Język polski

Temat: *Z teki Grottgera* Marii Konopnickiej – powstanie styczniowe w malarstwie i poezji

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

- 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
- 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
- 15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- 16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Lektura uzupełniająca

21) Maria Konopnicka, wybór wierszy;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

3) rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych oraz odczytuje ich funkcje;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przedstawia biografię i twórczość Artura Grottgera;
- wskazuje powody, dla których Maria Konopnicka fascynowała się twórczością malarza romantycznego;
- wyjaśnia, w jaki sposób Maria Konopnicka w swoim poemacie nawiązała do twórczości Grottgera;
- zestawia dramaturgię obrazu i dzieła literackiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

Nauczyciel na początku lekcji prosi uczniów by zastanowili się nad tym, czy różne sztuki mogą ze sobą korespondować, wzajemnie na siebie wpływać. *Czy np. poeta może opowiedzieć obraz? Jeśli tak, to czy znamy jakieś przykłady?* Po ogólnoklasowej dyskusji na ten temat, nauczyciel informuje, że lekcja będzie poświęcona przykładowi takiej szczególnej relacji twórczej, czyli poematowi Marii Konopnickiej *Z teki Grottgera*, który nawiązuje do cyklu obrazów *Lithuania* romantycznego twórcy Artura Grottgera. Następnie prezentuje „Wprowadzenie” do lekcji, jej cele i zapisuje temat na tablicy.

Faza realizacyjna

Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj”, która przedstawia drogę artystyczną Marii Konopnickiej i Artura Grottgera. Uczniowie zapoznają się tutaj z pojęciem ekfrazy. Następnie pogłębiają swoją wiedzę na temat twórczości malarza, wykonując ćwiczenia 1-4 z sekcji „Sprawdź się” na podstawie dołączonego tekstu.

Praca z multimedium.

Uczniowie zapoznają się treścią poematu Marii Konopnickiej w sekcji multimedialnej, a następnie jego fragmenty zestawiają z obrazami cyklu *Lithuania* Artura Grottgera (w prezentacji multimedialnej). W następnym kroku wracają do sekcji „Sprawdź się” i wykonują wybrane ćwiczenia.

Faza podsumowująca

Nauczyciel w podsumowaniu lekcji może dodać, że przypadek takiej inspiracji (przetworzonej następnie w ekfrazę) jest zjawiskiem dosyć częstym, także w literaturze współczesnej. Jako ciekawostkę i uzupełnienie nauczyciel może podać przykład wiersza Stanisława Grochowiaka *Płonąca żyrafa* nawiązującego do obrazu Salvador Dalego o tym samym tytule.

Materiały dodatkowe:

- Alina Biała, *Literatura i malarstwo. Korespondencja sztuk*, Warszawa 2010.
- Aneta Grodecka, *Wiersze o obrazach. Studium z dziejów ekfrazy*, Poznań 2009.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Galeria zdjęć interaktywnych” do podsumowania lekcji.